

Biblioteka

„dereta vam predstavlja...”

Urednik izdanja

Kata Kaluđerović

Naslov originala

Anne Serre

UN CHAPEAU LÉOPARD

Copyright © Editions Mercure de France, 2008.

Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2025

Šešir od leopardove kože

An Ser

Prevod sa francuskog
Novak Golubović

 dereta

Marku Hačinsonu

O, kako je Fani bila lepa, još kao dete. Sa svojim vojničkim čizmicama, svojim izduženim plavim očima s plavim trepavicama, dok se pentrala po zidovima, granama drveća, po svom ormaru, tražila da je zovu Feliks, što znači srećan, mišićava kao rvač, dok je svirala klavir stisnutih zuba. Jednog leta, neko komšijsko dete je tražilo od nje dozvolu da se posluži njenim klavirom, i Fani je odbila, jednostavno rekavši: Ne. Bez ikakve milosti, ublažavanja, manira. Bilo je Ne. Iznenadeno i uvređeno, dete se vratilo kući veoma tužno. Čak i kad je već bila velika, formirana, odrasla osoba koja je prešla tridesetu, ili čak četrdesetu, umela je da posmatra decu nekako podlo. Tako je jednom mali E., koji je imao dve-tri godine, susreo njen pogled i užasnuto uzmakao kao list koji vene. Ili L., koji je imao sedam godina i kome je usred bazena iznenada nestalo daha. A zatim je, u drugim prilikama, obožavala tu decu. I tada je pokazivala šarm, nežnost koja je pak bila preterana, pred kojom su deca bila pomalo uzdržana, oprezna.

Fanino telo je često bilo zamišljeno, kao i celo njeno biće. U njemu je čak bilo nečeg upitnog. Umela je da stoji u kupaćem kostimu u nekom planinskom jezeru, s vodom do kolena, kao neko pitanje. Pogled joj nije lutao po daljini, nije baš posmatrala ni vodeni veo koji je formirao površinu jezera, ne, stajala je i

čekala nešto što očigledno nije moglo da se dogodi, neko nemoguće priviđenje, nemoguće objašnjenje, i ako bi, zatim, bila nežno vraćena „u stvarnost“, izlazila je iz nekog intenzivnog, ne i srećnog, sna ispod čije kupole nije letela nijedna ptica.

Dvadeset godina, petnaest godina, a vremenom sve intenzivnije, Pripovedač je Fani, svoju prijateljicu, držao na oku. Hiljadu puta ju je posmatrao otpozadi, sa strane, spređa, nežno, jer se Fani pomalo plašila pogleda u oči. Bio je osetljiv na njeno tvrdo, čvrsto i ponekad polumrtvo telo, poput onog u *Okamenjenom čoveku*. U tom telu je nešto bilo zaleđeno i nije cirkulisalo: krv? limfa? Rečima, svojim rečima – siroticama – Pripovedač je pokušao da oživi to telo, da učini da u njemu žuboreći procirkuliše neustrašivi život, koji je bio skupljen u Faninom stomaku kao stisnuta pesnica, kamen, mrtvo dete, sirota plišana životinja. Čak joj se ni neki prsti nisu pomerali. Fani je povredila šaku deset godina ranije kada je, pijana, pala na neke razbijene flaše, i od tada je njena šaka, kojom je svirala klavir, oslabila, stanjila se, a venerin breg se spljoštio. Tada je počela da biva stigmatizovana i da nestaje. Otuda i Ne detetu koje je htelo da svira na njenom klaviru.

Napustila ga je, taj klavir, sprečena da na njemu stvori bilo šta zbog te oslabljene šake, koja ju je takođe sprečavala da šije – iako zapravo nije, daleko od toga, nešto mnogo ni šila niti krpila! – kao i da se posveti bilo kakvoj vrsti preciznog posla. Ta šaka je izgledala kao ranjena šapa koja je jednog dana uhvaćena u neku klopku, pa je čak i prsten koji je nosila na njoj sijao tek mutnim sjajem. Druga šaka je pak grabila. Mogla je čvrsto da zgrabi ručke neke veoma teške torbe i da je nosi bez poteškoća, bez teškog disanja, bez znojenja, kilometrima, vozom, ulicama, često punu knjiga koje je pročitala, ocenila, sortirala i odlučila da prepreda jer su joj s pravom delovale nezanimljivo i bio joj je potreban novac.

Dvadeset evra joj je bilo dosta za dan, dva ili deset. Ali bila je dovoljno opuštena da tu i tamo kraducka, i tako se jednog dana

pojaviła sa elegantnim šeširom od leopardove kože, koji je, da budem iskren, retko nosila, ali joj se dopadao. Pričala je o svojoj krađi kao devojčica, pomalo postićena, uzbuđena, a kad bi stavila šešir, izgledala je onakva kakva je mogla da bude da joj njen zgrčeni stomak, njeno često nenaseljeno telo, njena usporena ruka, nisu uskratili pristup radosnom i jednostavnom svetu u kome svi mi živimo bez obzira na svoje muke. Za nas nebo može da bude vedro, svetlo i nežno. Za Fani ono to nikada nije bilo i nikako nije moglo da bude, iako je naravno i ona, na sreću, imala svoje izvore svetlosti, ali to verovatno nisu oni izvori koje bismo mi mogli da zamislimo.

Neki starac je mogao da bude izvor svetlosti za Fani. Tako se nakratko zaljubila u bibliotekara, s kojim je ćaskala i ispijala kafe u podnođu Panteona, što je u njoj budilo iskre radosti. Bila je željna susreta, a hiljade njih su kod nje pokretali te iskre radosti koje su u njoj dugo tinjale – nekoliko nedelja, ponekad i nekoliko meseci – tako da je, uprkos svom intimnom haosu i nedostatku odgovora s neba na njene pozive, uvek nosila u sebi poneko zrno radosti i nade. Vrlo lako su nalazila način da se usade u nju, put je bio slobodan, dočekivala ih je širom raširenih ruku. Što bi trebalo da znači da okamenjeno telo nije bilo toliko okamenjeno: ispod tvrde, čvrste, mišićave kore, koja često kao da je bila napuštena, mora da je postojao tečan, nežan i svetlucav svet u koji bi, jedna za drugom, mogle da uđu hiljade iskri i omoguće joj da diše.

Jer Fani nije bila samo ometeno biće. U njoj je postojala, i tu i tamo bi iskočila, i to uvek u trenucima kada to najmanje očekuješ, nasmejana žena sa šeširom od leopardove kože, kakva bi ona bila da neki kapci jednog dana nisu slučajno iznenada zatvoreni, kao usled nekog naleta vetra. Kada bi se ta žena pojavila u nekoj reči, u nekom pogledu, pripovedač je bio zadivljen. Fani, dakle, nije bila samo dugogodišnja prijateljica koja se borila s velikim poteškoćama? Ona je takođe bila ta apsolutno nepoznata,

jedinstvena osoba, s karakteristikama koje nikada ranije nisu zabeležene. Jedna potpuno izgrađena osoba koja je otkrivala svoje prisustvo samo u kratkim rafalima, i činilo se, kunem se, da u Faninom tvrdom, napetom telu živi prilično prijatan život, pošto je bila tako sveža, nasmejana, maštovita, sa svojim šeširom od leopardove kože. Ko je bila ta žena?

Ona je plašila Pripovedača jer je uopšte nije poznao, kao i zbog toga što je njeno prisustvo, koje se uvek otkrivalo u deliću sekunde da bi odmah zatim nestalo, svaki put bilo tako iznenađujuće. Nije znao kako s njom da ostvari kontakt. Da li bi to, uostalom, bilo moguće? Bilo je jednako teško kao da pokušavaš da razgovaraš sa osobom koja se nalazi sa druge strane nekog stakla. Naravno, mogao si da gestikuliraš, da prenaglašeno otvaraš usta kako bi mogla da razume reči koje za nju formiraš, ali o toj ženi koja se nalazila u Fani, koja je bila Fani, Fani dva, do te mere nisi znao ništa – o njenom jeziku, o njenim navikama, o njenim ukusima, o njenom znanju, kao ni o njenim namerama – da bi pred njom začutao; da i ne pominjemo da je način na koji se pojavljivala, a zatim odmah nestajala, ostavljao malo prostora za pokušaj ostvarivanja neke veze.

Pripovedač je pokušao da se obrati ženi sa šeširom, svežoj i nasmejanjoj, čak i kad se ona ne bi pojavila, polazeći od hipoteze da je ona svakako uvek tu, najveći deo vremena skrivena ili odsutna, ali da je moguće da će se pojaviti ako je neko pozove. Nije uspelo. A zatim, to je bila veoma komplikovana praksa na duge staze: zahtevala je da se Fani obratiš kao da Fani uopšte nije Fani, već ta Fani dva sa šeširom, koja je plava, nasmejana i opuštena. Obratiti se Fani kao da je Fani neko sasvim drugi, skoro u potpunosti. Možda neki psihijatri znaju kako to da urade – ništa nije manje sigurno. Postoje bića koja to znaju da rade, ali ona nisu brojna i teško ih je pronaći. Ona su nesumnjivo nekakvi čarobnjaci ili šamani. Nema sumnje da je negde na svetu postojala barem jedna osoba koja je bila sposobna, kada upozna Fani, da se direktno i istog trenutka

obrati svežoj, nasmejanjoj ženi sa šešikom koja je u njoj živela. Ali nismo je pronašli. Osim toga: da li je ta žena uopšte tražila da živi? Da izađe iz svog skrovišta? Da se otvoreno pokaže? Da uđe u vezu sa bilo kim?

Svakako ništa ne govori tome u prilog. Nikada nije dala nikakav znak, nikada se nije pojavila na duže od sekund ili dva, nikada nije ispoljila želju, na ovaj ili onaj način, da barem stupi u kontakt s Pripovedačem – za druge nije poznato. Kad se priseća njenih desetak ili dvadesetak prikazanja, iskrsne nešto što nije dobro video, što nije primetio u početku, nešto zbog čega bi svaki put umeo da se oseti pomalo nelagodno: neka doza ironije u toj ženi, male ironije, oštre kao veoma tanak vrh bodeža. Možda je upravo ta ironija sprečavala kontakt s tom ženom „skrivenom u šumi“. Osim ako Pripovedač nije bio prevelika budala i prevelika kukavica, pa se zaustavio pred tako malom preprekom.

Ali uprkos svemu tome, pred kraj je znao da je tamo. Kad je razgovarao sa Fani ili šetao s njom, imao je na umu drugu Fani, tu ženu sa šešikom od leopardove kože, plavim loknama i nasmejanu, koja se krila iza zavese sa svojom sklonošću ka ironiji. Takođe, može se reći da ju je uključivao u razgovor i da je, čak i kad se uz uobičajene mere predostrožnosti obraćao Fani br. 1 – svaka reč je izazivala toliko odjeka njene prijateljice da bi bilo potrebno izmeriti na izuzetno preciznoj vagi koliko je svake od njih tu bilo – pomalo pričao i sa Fani dva. A ona je, mogao je da se zakune (ali čovek se tako često vara), slušala.

Iz čega je to zaključio? Iz malog kolebanja, ponekad, u očima ili nekoj intonaciji Fani br. 1. U tim trenucima bi bila tek na sekund pomalo uzdrmana, i to veselo uzdrmana. Njen iznenađeni pogled bi se podigao ka Pripovedaču, koji je pušio lulu poput Megrea. Tako da ih je otada bilo troje: Pripovedač, Fani, dugogodišnja prijateljica koja je imala težak život, i druga, sa šešikom, nasmejana kovrdžava devojka iza zavese, o kojoj je bilo nezamislivo govoriti

i iznositi je na videlo – to apsolutno nije bilo dopušteno – ali do koje nije bilo ni zabranjeno ni dozvoljeno izgraditi most. U ekstremnim situacijama treba pokušati sve.

Fani nije govorila ni da ni ne. Da li je ona uopšte bila svesna da u svojim grudima skriva tu svežu i pronicljivu ženu koja nimalo nije ličila na nju? Skoro je sigurno da nije znala za njeno postojanje, iako je, međutim, jednog dana ukrala šešir od leopardove kože, koji je retko nosila, ali joj se jako dopadao. Za Pripovedača, to novo društvo, iako nemo, to treće lice koje je moglo da bude neka vrsta „Plavog anđela“, ali i figura Denisa Hopera, koja čeka u sobi dok noć boji prozore u plavo, ili pak žena iz nekog filma koji još uvek nije snimljen, ili nekog filma iz prošlosti koji iz nekog razloga nikada nije prikazan i koji otkriju tek pedesetak godina kasnije, a glumica je već nestala, to društvo, dakle, obdareno jakim emotivnom snagom, prijalo mu je.

Nema sumnje da u svima nama žive neki likovi, mada, istinu da kažem, to nikada nisam osetio ni kod koga osim kod Fani, razmišljao je Pripovedač. A ako se malo preispitam, nastavio je, dobro znam da sam ja taj, taj lik, dvostruka tajna pisca koji piše ovu priču i stranac u njemu. Ali za razliku od te plavokose dame skrivene iza zavese, ja delam. Kada moj gospodar gromoglasno od mene zahteva priču, čak iako imam običaj da ne odgovorim odmah, da se pravim nedostupan pošto nisam servilan, na kraju to uradim jer bi mi u suprotnom postalo dosadno i jer je to moja funkcija. Ko je plava dama? Fanin pripovedač? Ne, ne, njena priroda je drugačija, ona i ne pomišlja da klepa stihove ili da zapliće i raspliće ogromnu mrežu reči kao mi, mi Pripovedači, ne, ono što je ona nesumnjivo želela bilo je da živi, da preskoči ogradu, da pređe na drugu stranu ekrana, ali kako je to mogla da postigne kad ju je Fani „stavila u kućni pritvor“?

Jer Fani ne pokušava, barem ne na prvi pogled, da oslobodi tu ženu. Ili možda jednostavno nije sposobna. Treba se suočiti sa

činjenicama: koliko god to izgledalo iznenađujuće s obzirom na ogromne moći koje svi imamo, postoje stvari koje nismo sposobni da uradimo. „Ja, na primer“, razmišlja Pripovedač, „ja nisam u stanju da napišem realističan roman. Nema šanse. Jeste da sam dobar posmatrač, volim realistične romane, ali čim pokušam da napišem jedan, zevnem od dosade, smanjim se i nestanem. Fani možda ne može da oslobodi Fani dva, koju bi pak bilo tako zanimljivo upoznati i videti je na svetlu dana.“

A s druge strane, ne, to je jasno, ona to ne želi. Na diskretan pomen te žene od strane Pripovedača, Fani sve češće odgovara napetošću, nekim znakom lošeg raspoloženja i ljutnjom. „Trebalo da ostavimo mrtve s mrtvima“, kao da kaže. „Trebalo da prestanemo da težimo narušavanju prirodnog poretka stvari u nadmenom uvarenju da želimo da ga poboljšamo. Dok hodaju seoskim putem, on je povremeno krišom pogleda. Ona hoda odlučno, ali je definitivno u svojim mislima, koje su lišene ptica. Zapravo i ne posmatra pejzaž, osim rasejano. Uvek gleda unutar sebe, iznenađena prizorom tog crnog haosa, zbunjena onim što krije, prirodno uzdržana, ali pokušavajući da prizna njegovo neverovatno postojanje.“

An Ser
**ŠEŠIR OD
LEOPARDOVE KOŽE**

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Sonja Beljanski Tripković

Dizajn korica
Stojan Bešir

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-551-5

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2025.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA d.o.o.**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereta.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.133.1-31

SER, An, 1960–

Šešir od leopardove kože / An Ser ; prevod sa francuskog Novak Golubović.
– 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2025 (Beograd : Dereta). – 89 str. ;
21 cm. – (Biblioteka Dereta vam predstavlja...)

Prevod dela: Un chapeau léopard / Anne Serre. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-551-5

COBISS.SR-ID 147633673